

Nota
Opwijk – Steenweg op Merchtem 137
Fase 1 & 2

Bénédicte Cleda

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Bénédicte Cleda

Identificatie van de bekrachtigde archeologienota die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel
bevatte: 2768

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/185

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van
de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze en strategie.....	12
2.4	Assessmentrapport	16
2.4.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	16
2.4.2	Assessment van de vondsten	16
2.4.3	Assessment van stalen	16
2.4.4	Conservatie assessment	16
2.4.5	Assessment van de landschappelijke ligging.....	16
2.4.6	Assessment van sporen	20
2.4.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	26
2.4.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	28
3	Samenvatting.....	29
4	Bibliografie	30
4.1	Publicaties	30
4.2	Websites	30
5	Bijlagen	31
5.1	Archeologische periodes	31
5.2	Plannenlijst	31
5.3	Fotolijst.....	31
5.4	Tekeningenlijst	32
5.5	Dagrapporten	32
5.6	Vondstenlijst.....	32
5.7	Stalenlijst	32
5.8	Sporenlijst.....	32

1 Inleiding

Deze nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³ Dit bijkomende onderzoek dient gefaseerd uitgevoerd te worden, in functie van de geplande werken. Fase 1 en 2 konden kort na elkaar onderzocht worden en worden hier gezamenlijk gerapporteerd. De resultaten van het onderzoek van fase 3 zullen opgenomen worden in een afzonderlijke nota.

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Bruggeman/Ferket 2017

2 Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017K43

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

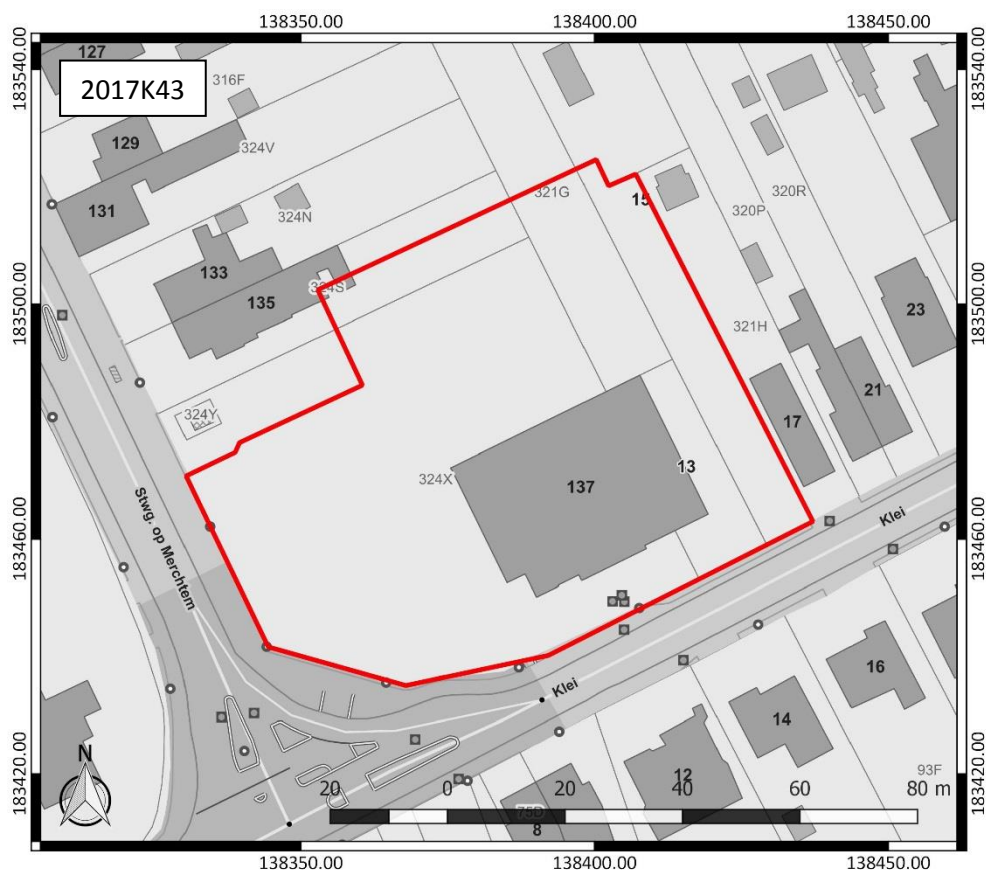
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Bénédicte Cleda (veldwerkleider en assistent-aardkundige) en Jelke Van Buggenhout (assistent-archeoloog)

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Vlaams-Brabant, Opwijk, Opwijk, Steenweg op Merchtem 137, Klei

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 138320, 183493
- 138344, 183442
- 138437, 183463
- 138400, 183560

Kadastraal plan:



Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Opwijk, Afdeling 1, sectie C, nummers 321g, 322f, 323f, 324s, 324x en 234y

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5722 m²

Topografische kaart:



Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 14/11/2017- 21/12/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefsleuvenonderzoek, nieuwste tijd.

Verstoorde zones: er zijn geen reeds gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (2017B273) toonde reeds aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent met betrekking tot sporen van bewoning en van begraving uit de ijzertijd en uit de Romeinse tijd. De gunstige landschappelijk ligging van het terrein maakt echter dat ook rekening gehouden moet worden met mogelijke vondsten uit andere periodes. De aanwezige bebouwing en verharding op het terrein zal een zekere negatieve impact gehad hebben op het bodemarchief. Er worden echter geen grootschalige verstoringen verwacht. Daarbij komt dat het terrein in het verleden opgehoogd blijkt, wat mogelijk een gunstige invloed heeft gehad op de bewaring van het bodemarchief. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.⁴

⁴ Bruggeman *et al.* 2017, 28

2.3 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de versturende impact is van de geplande bodemingreep.

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

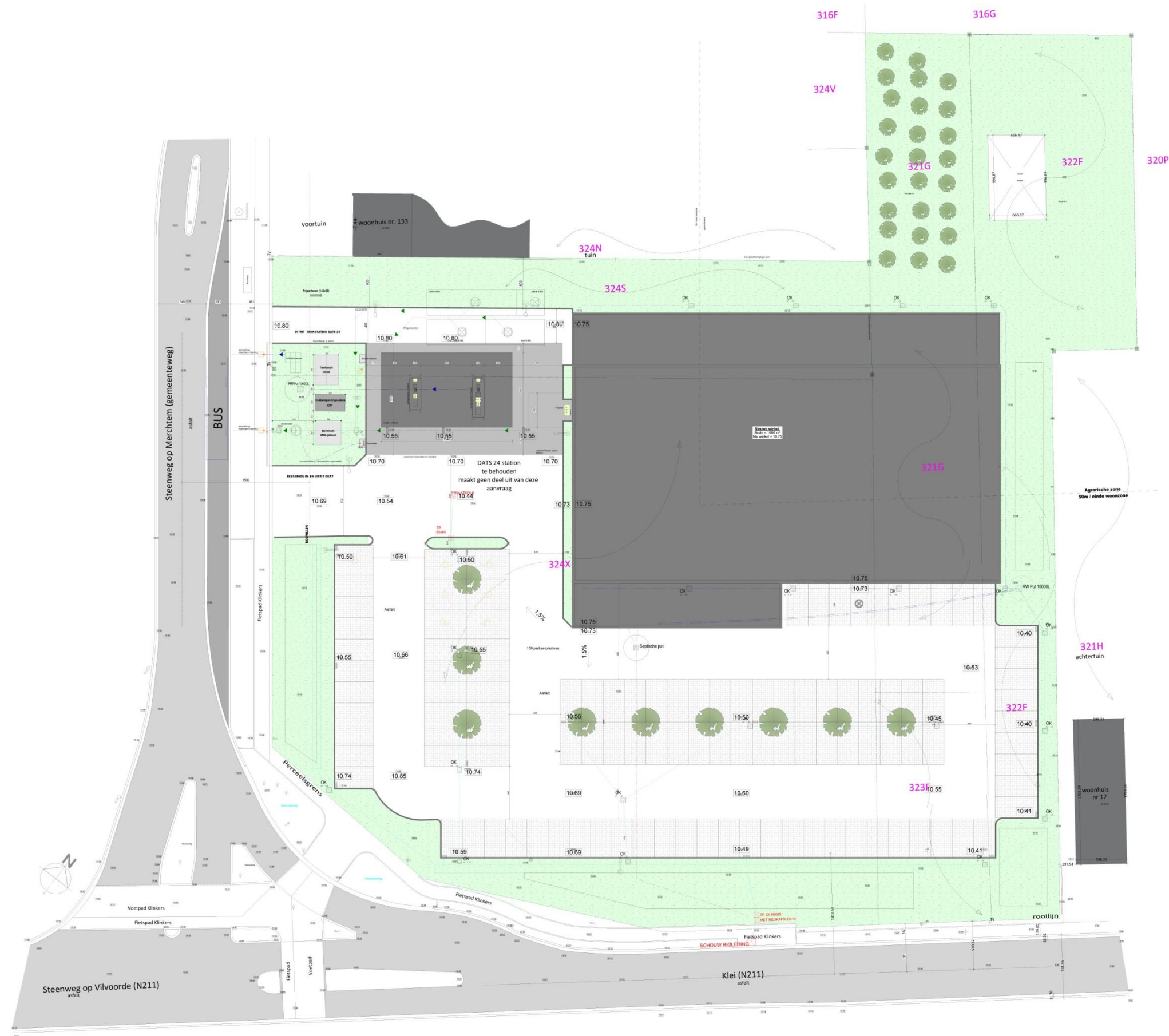
Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn steentijd artefacten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

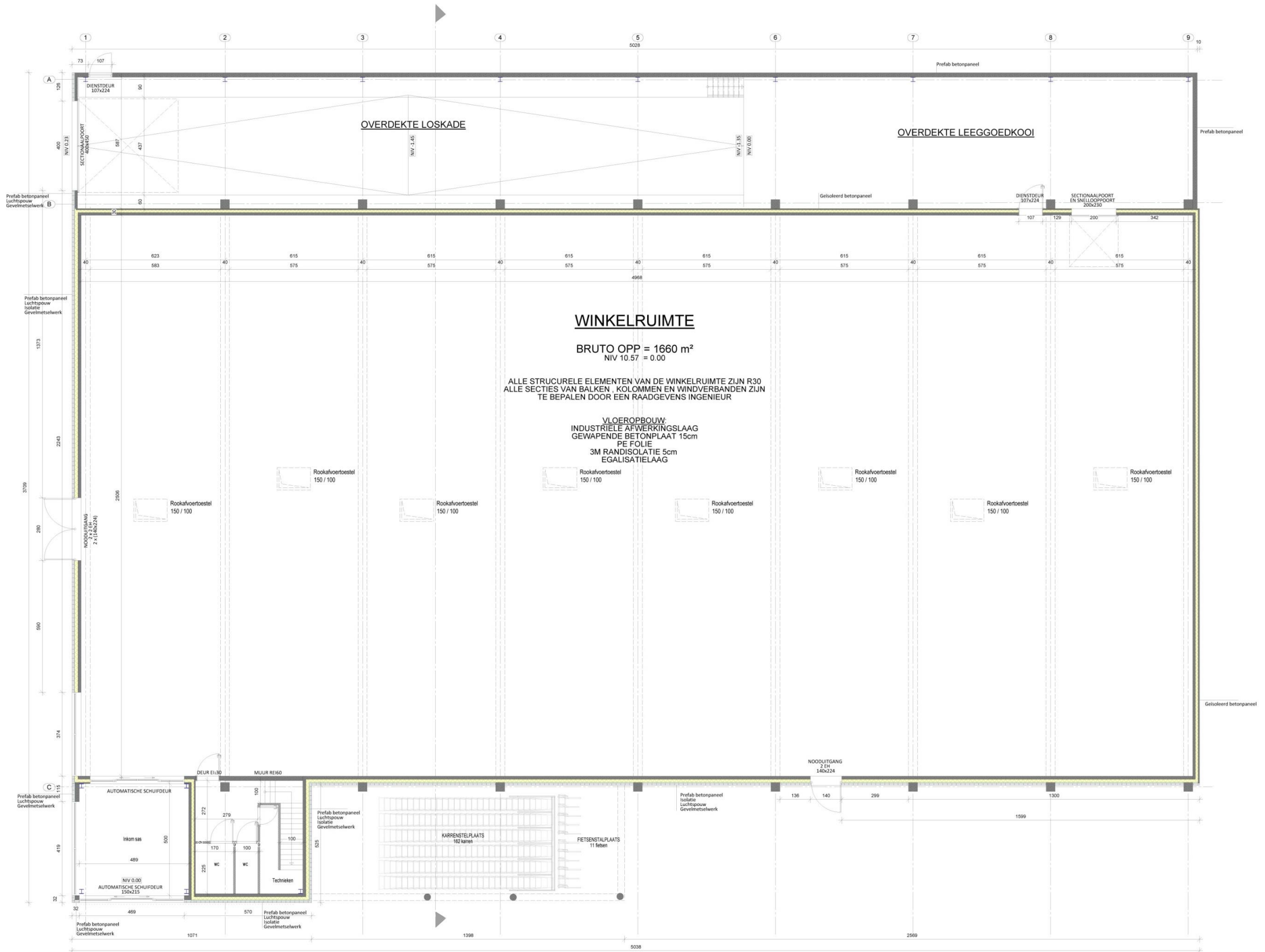
Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

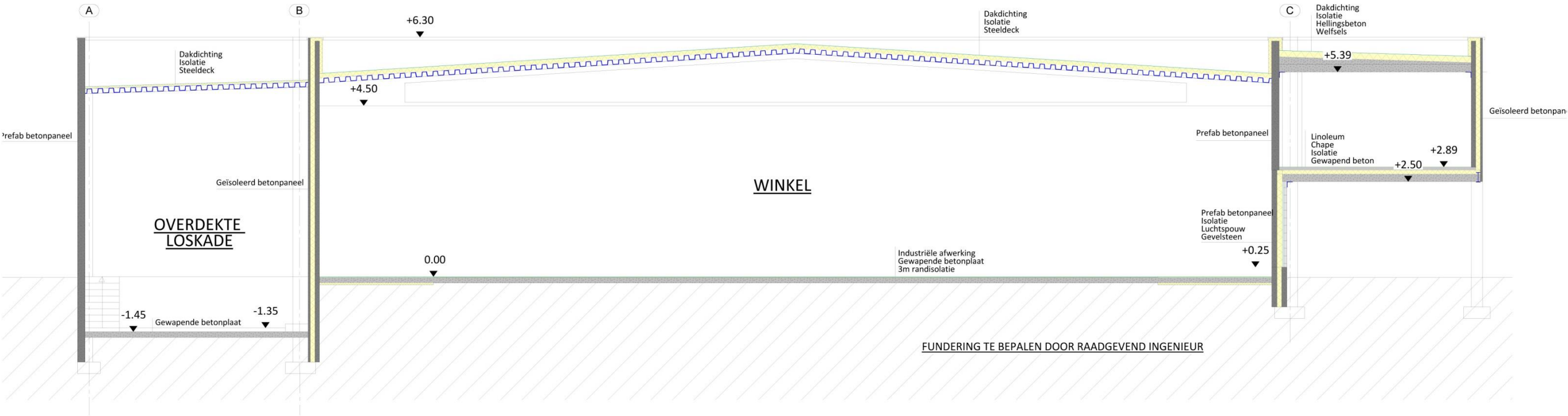
Op het terrein wordt het huidige winkelpand (938 m²) afgebroken (Figuur 3) en een nieuw winkelpand (1660 m²) opgericht verder ten noordwesten op het onderzoeksterrein (Figuur 4). Het bestaande tankstation, een deel van de parking en groenzone aan de noordwestzijde blijft behouden. Deze zone heeft een gezamenlijke oppervlakte van circa 2077 m². Dit betekent dat de oppervlakte waar effectief ingrepen in de bodem worden voorzien circa 5722 m² bedraagt. Ter hoogte van waar de huidige winkel zich bevindt, wordt bijkomende parking voorzien. De gebouwen worden gefundeerd op funderingszolen met aanzet op vorstvrije diepte (80 cm –mv). Binnen de footprint van het nieuwe winkelpand wordt een laad- en loskade voorzien aan de noordzijde van het nieuwe winkelpand, wat gepaard gaat met een bodemingreep tot een diepte tot circa 1,45 m (bovenzijde vloerplaat) onder het maaiveld, over een oppervlakte van circa 180 m² (Figuur 5 en Figuur 6). Een regenwaterput en een septische put kennen een verstoringsdiepte van respectievelijk 2,79 en 2,42 m onder het maaiveld.



Figuur 4: Ontwerpplan (Colim cvba)



Figuur 5: Ontwerpplan gelijkvloers winkelpand (Colim cvba)



Figuur 6: Doorsnede geplande winkelpand (Colim cvba)

De nieuwe parking, waarbij een deel van de bestaande parking wordt vervangen, zal een oppervlakte beslaan van ca. 2540 m² en kent een verstoringsdiepte van ca. 1 m onder het maaiveld. Ter hoogte van de parking worden ook bomen voorzien. De plantputten voor deze bomen zullen ca. 1 m onder het maaiveld reiken. Verder wordt een groenzone voorzien aan de noordoost-, zuidoost- en zuidwestzijde met een oppervlakte van ca. 710 m², waar waterbuffers worden voorzien. De precieze locatie van de wadi's ligt nog niet vast. Er wordt uitgegaan van een verstoringsdiepte van ca. 90 cm onder het maaiveld. Ook zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen, die een invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.

2.3.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het is het meest geschikt om het nodige inzicht te bieden in de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief, zonder de archeologische site te ernstig aan te tasten.

De proefsleuven hadden een breedte van 3 m, lagen op maximaal 14 m afstand van elkaar (van middelpunt tot middelpunt) en werden machinaal aangelegd. Een breedte van 3 m voor de proefsleuven was nodig om voldoende ruimtelijk inzicht te hebben tijdens het proefsleuvenonderzoek. Door de gefaseerde uitvoering van het onderzoek, in het kader van de geplande werken, gaat immers ruimtelijk inzicht verloren om de vastgestelde sporen en vondsten goed te kunnen interpreteren en waarderen. Er werden 9 werkputten aangelegd. Het betreft allemaal proefsleuven.

Het proefsleuvenonderzoek op het terrein dient gefaseerd te verlopen. Deze nota heeft betrekking op fasen 1 (ca. 1271 m²) en 2 (ca. 2366 m²) (Figuur 7). De onderzoeken van deze twee fasen (tezamen ca. 3637 m²) werden kort na elkaar uitgevoerd. Daarom zijn de resultaten ervan gebundeld in één nota. De resultaten van de derde en laatste fase zullen gerapporteerd worden in een afzonderlijke nota. Fase 3 heeft betrekking op de zone van het bestaande winkelpand.

Omwille van de aanwezige leidingen die nog in werking zijn, was het niet opportuun kijkvensters aan te leggen, omwille van het risico op beschadiging van de bestaande leidingen. De keuze om in deze fasen van het onderzoek geen kijkvensters aan te leggen, wordt verder ook ondersteund door het ontbreken van waardevolle archeologische sporen in de proefsleuven (zie ook verder). Ook is er het feit dat aan de hand van de aangelegde proefsleuven reeds meer dan 12,5% van de oppervlakte van fasen 1 en 2 onderzocht werd, waardoor het beoogde percentage van het terrein dat onderzocht diende te worden, behaald is.



Figuur 7: Kaart met aanduiding van de twee fasen die in het kader van deze nota door middel van proefsleuven zijn onderzocht (groen) en de zone die nog verder onderzocht dient te worden aan de hand van proefsleuven (oranje), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Het sleuvenplan vertoont een beperkte afwijking ten opzichte van het sleuvenplan zoals dat opgenomen werd in het programma van maatregelen (Figuur 8). Eén van de voorziene proefsleuven bleek samen te vallen met de toegangsweg voor vrachtwagens om de winkel te kunnen bevoorraden. Daarom werden de voorziene sleuven naar het zuiden toe opgeschoven. Zo komen drie proefsleuven te liggen in de zone van fase 3.



Figuur 8: Aanduiding van het nieuwe sleuvenplan (lichtblauw) ten opzichte van het voorziene sleuvenplan (donkerblauw) voor fasen 2 en 3. Voor fase 1 kan het voorziene sleuvenplan (donkerblauw) aangehouden worden

Het archeologisch niveau ter hoogte van de zone van fase 1 en 2 bevond zich op een diepte tussen 16 en 166 cm onder het maaiveld. In totaal werden zeven sporen geregistreerd (Figuur 9).



Figuur 9: Allesporenkaart

Archeologisch vooronderzoek Opwijk - Steenweg op Merchtem (2017K43) Plan 1 Allesporenkaart

Hoogte maaiveld in m TAW	
Hoogte spoor in m TAW	
Werkputcontour	
Structuur	
Nieuwe/nieuwste tijd	1 2 3
Middeleeuwen/nieuwe tijd	
Middeleeuwen	
Romeinse tijd	
Metaaltijden	
Steentijd	
Onbepaalde datering	
Verstoring	
Natuurlijk spoor	
Niet onderzoekbare zone	
Advies: opgraving	

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!

1. Sporen die met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.

2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.

3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72
Formaat: A4
ID: Grondplan
Initiële opstelling: Digitaal
Onderkaart: GRB
Datum afwerking: 06/12/2017
All-Archeo bvba

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden geen vondsten ingezameld. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het conservatie-assessment is niet van toepassing omdat geen vondsten aangetroffen werden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

Door middel van proefsleuven werd een oppervlakte opengelegd van 507 m². Dit is 13,94 % van fase 1 en fase 2.

2.4.2 Assessment van de vondsten

Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. Daarom werd ook geen alle vondstenkaart opgesteld.

2.4.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.4.4 Conservatie assessment

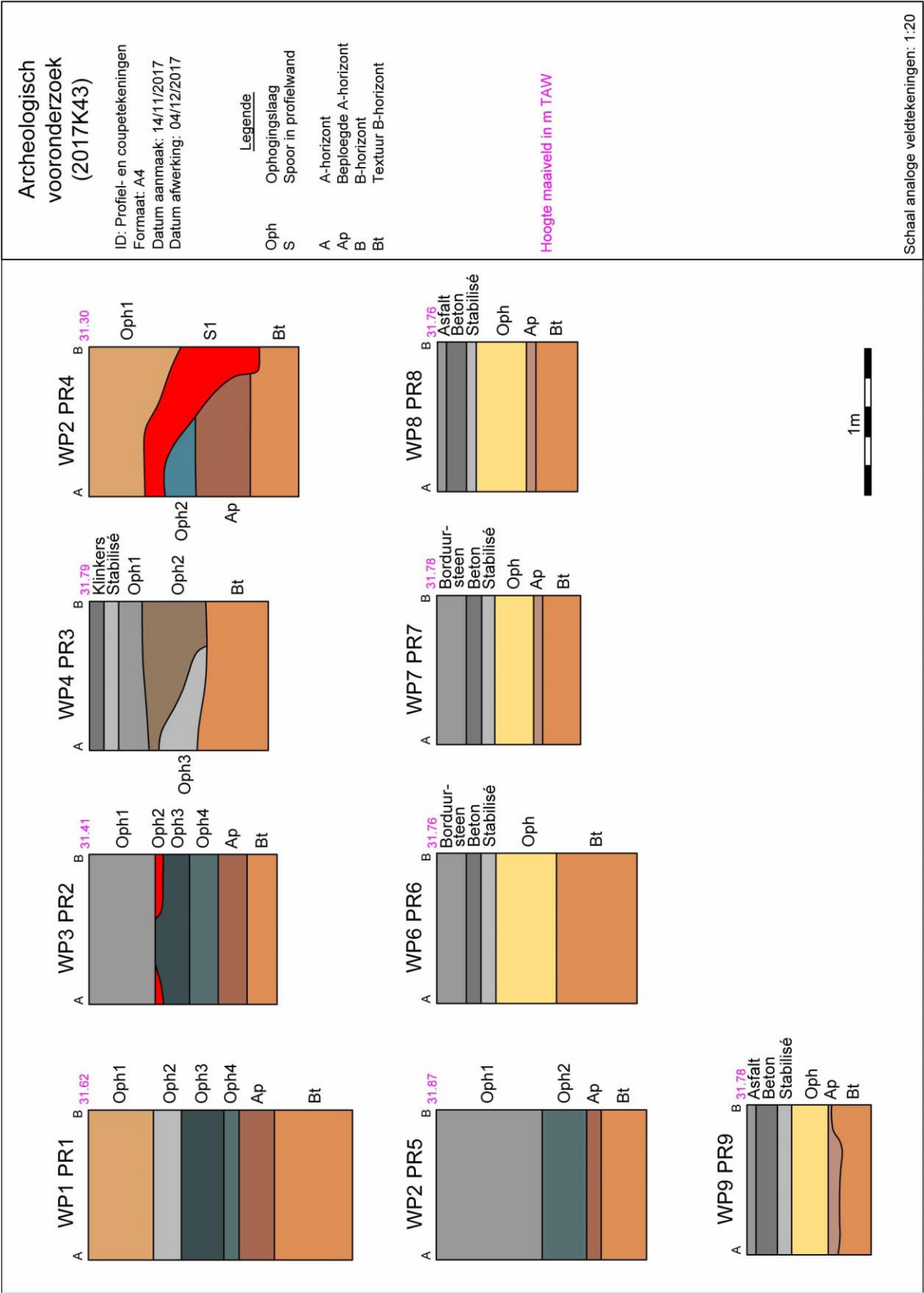
Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. Daarom werd geen conservatie assessment uitgevoerd.

2.4.5 Assessment van de landschappelijke ligging

De site kent geen complexe verticale stratigrafie (Figuur 10). Er werden negen bodemprofielen geregistreerd, die min of meer een gelijkaardige bodemopbouw vertonen, met slechts enkele kleine onderlinge verschillen.

In het noorden en het zuidoosten van het terrein, ter hoogte van waar het terrein begroeid is met gras, hebben we te maken met 1 à 4 ophogingslagen (Oph 1-4). Het gaat doorgaans om een bruingele opgebrachte laag, gevolgd door een grijze opgebrachte laag, een donkergrijze opgebrachte laag en een blauwgrijze opgebrachte laag. De ophogingslagen zijn ca. 10 à 70 cm dik. Het totale opgebrachte pakket is tot ca. 1 m dik. De ophogingslagen zijn vermengd met baksteen- en mortelfragmenten. In het noordoosten en het zuidoosten van het terrein werd een puinlaag geregistreerd onder de eerste ophogingslaag (Figuur 11). In het noorden van het terrein, ter hoogte van de verharding, werd een klinkerlaag van ca. 10 cm dik geregistreerd, gevolgd door een laag stabilisé van ca. 10 cm dik, bovenop drie ophogingspakketten (Figuur 12).

In het westen van het terrein, ook ter hoogte van verharding, werd een ca. 20 cm dikke borduursteen, gevolgd door een ca. 10 cm dikke asfaltlaag en een ca. 10 cm dikke laag stabilisé vastgesteld, bovenop een zandig ophogingspakket van ca. 25 à 40 cm dik (Figuur 13). Waar geen borduur aanwezig is, werd een asfaltlaag van ca. 6 cm dik vastgesteld, gevolgd door een laag beton van ca. 13 cm dik, bovenop een ca. 6 cm dikke stabilisélaag en een zandige ophogingslaag van ca. 25 à 35 cm dik (Figuur 14). Onder het ophogingspakket werd in de meeste bodemprofielen een bruine ploeglaag (Ap-horizont) van ca. 10 à 35 cm dik vastgesteld, gevolgd door een lichte bruinrode Bt-horizont van minstens 50 cm dik (Figuur 15).





Figuur 11: Werkput 3, profiel 2 AB



Figuur 12: Werkput 4, profiel 3 AB



Figuur 13: Werkput 6, profiel 6 AB



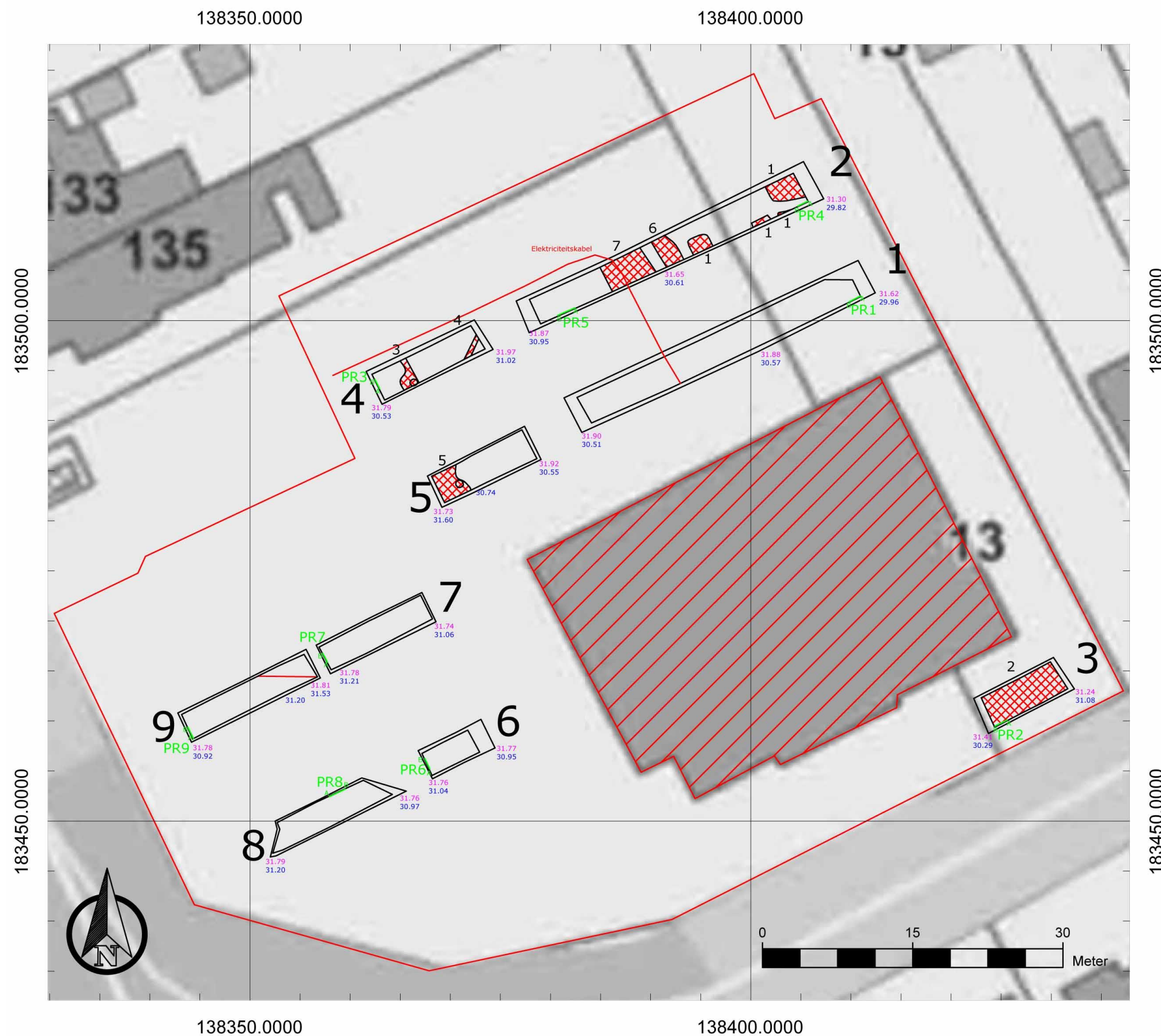
Figuur 14: Werkput 8, profiel 8 AB



Figuur 15: Werkput 1, profiel 1 AB

2.4.6 Assessment van sporen

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. In totaal werden zeven sporen geregistreerd. Het betreft allemaal verstoringen. Ze bevonden zich op een diepte van ca. 16 tot 166 cm onder het maaiveld. De meeste sporen werden aangetroffen in het noorden en het zuiden van het terrein.



Figuur 16: Situeringsplan

Archeologisch vooronderzoek Opwijk - Steenweg op Merchtem (2017K43) Plan 2 Situering

Hoogte maaiveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW

Werkputcontour

Structuur

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

Onbepaalde datering

Verstoring

Natuurlijk spoor

Niet onderzoekbare zone

Advies: opgraving

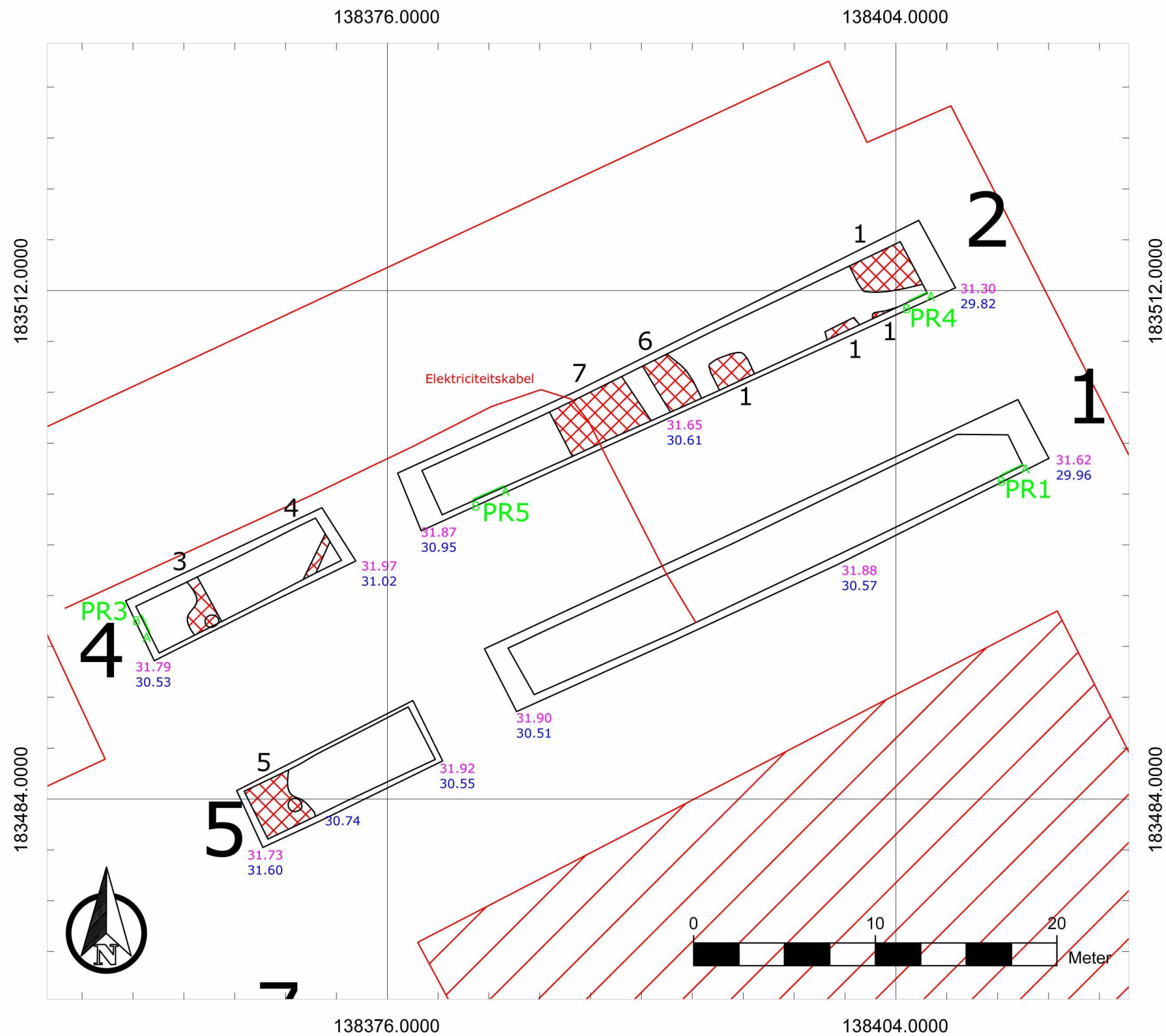
	1	2	3
Nieuwe/nieuwste tijd			
Middeleeuwen/nieuwe tijd			
Middeleeuwen			
Romeinse tijd			
Metaaltijden			
Steentijd			
Onbepaalde datering			
Verstoring			
Natuurlijk spoor			
Niet onderzoekbare zone			
Advies: opgraving			

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72
Formaat: A4
ID: Grondplan
Initiële opstelling: Digitaal
Onderkaart: GRB
Datum afwerking: 06/12/2017



All-Archeo bvba



Figuur 17: Detail werkputten 1, 2, 4 en 5

Archeologisch
vooronderzoek
Opwijk - Steenweg op
Merchtem
(2017K43)
Plan 3 Werkputten 1, 2, 4 en 5

Hoogte maaiveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW

Werkputcontour

Structuur

1

2

3

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

Onbepaalde datering

Verstoring

Natuurlijk spoor

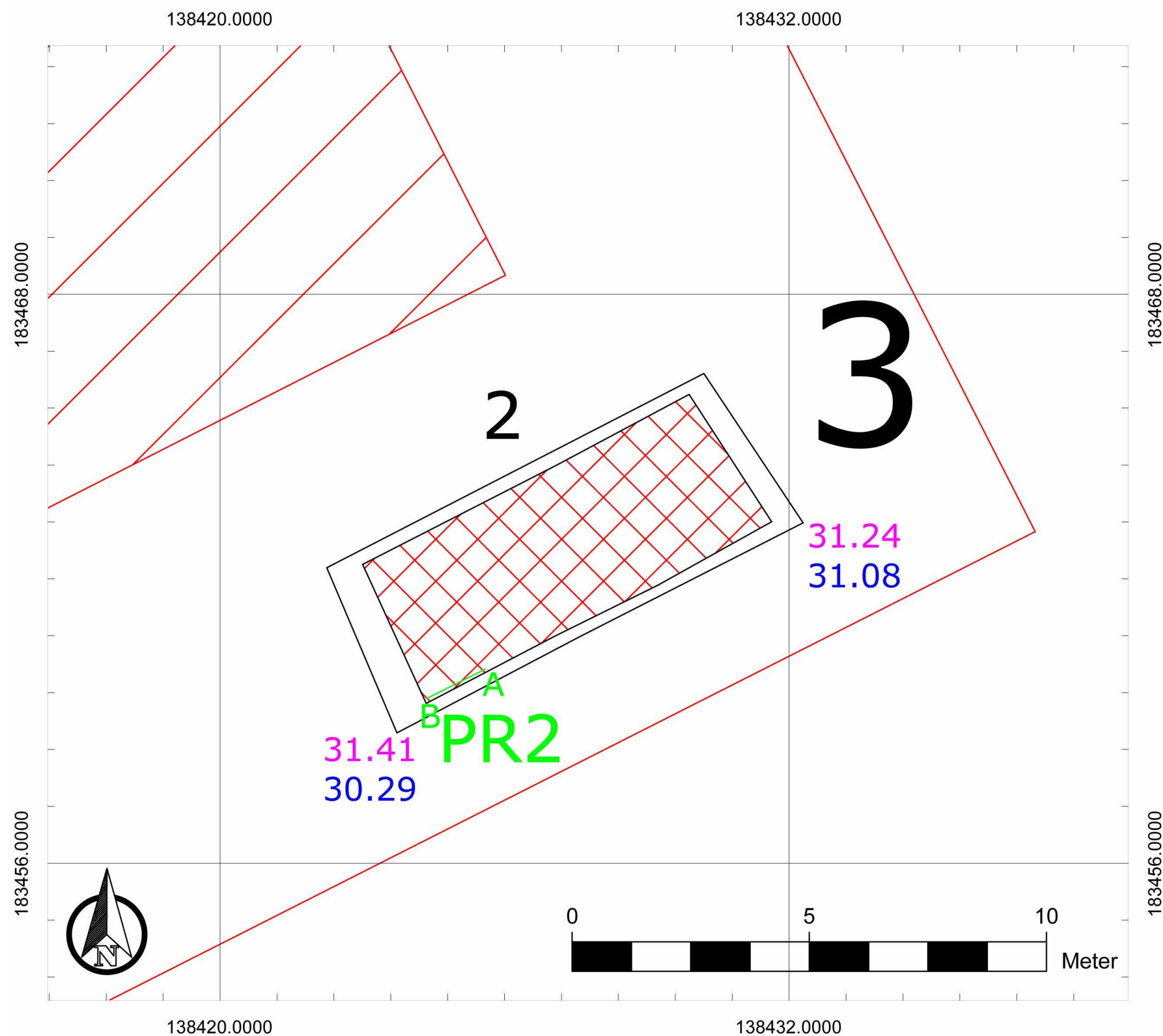
Niet onderzoekbare zone

Advies: opgraving

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72
Formaat: A4
ID: Grondplan
Initiële opstelling: Digitaal
Onderkaart: n.v.t.
Datum afwerking: 06/12/2017

All-Archeo bvba



Figuur 18: Detail werkput 3

Archeologisch vooronderzoek Opwijk - Steenweg op Merchtem (2017K43) Plan 4 Werkput 3

Hoogte maaiveld in m TAW
 Hoogte spoor in m TAW

Werkputcontour

Structuur

	1	2	3
Nieuwe/nieuwste tijd			
Middeleeuwen/nieuwe tijd			
Middeleeuwen			
Romeinse tijd			
Metaaltijden			
Steentijd			
Onbepaalde datering			
Verstoring			
Natuurlijk spoor			
Niet onderzoekbare zone			
Advies: opgraving			

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
 1. Sporen die met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
 2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
 3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4

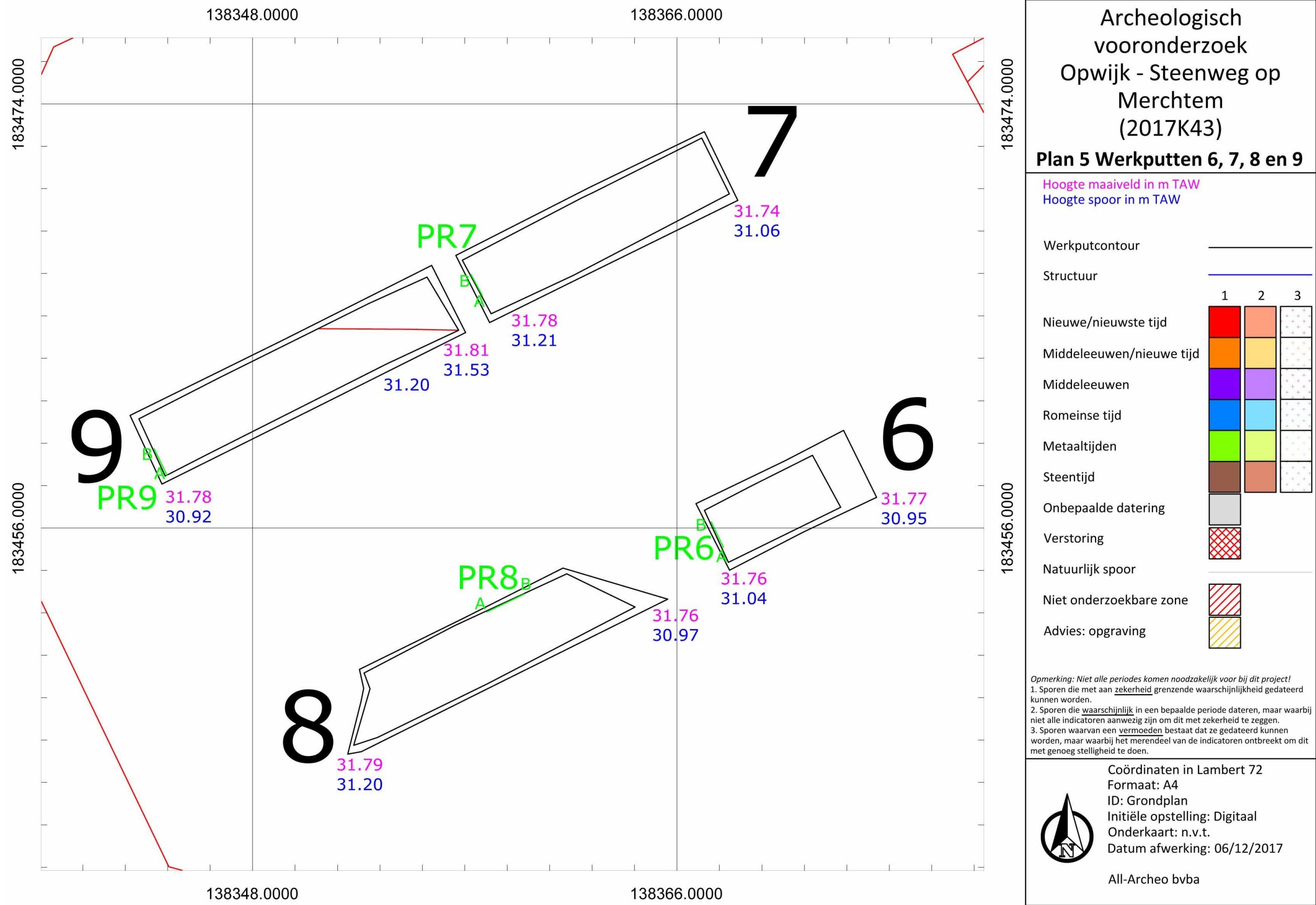
ID: Grondplan

Initiële opstelling: Digitaal

Onderkaart: n.v.t.

Datum afwerking: 06/12/2017

All-Archeo bvba



Figuur 19: Detail werkputten 6, 7, 8 en 9

S1 is een puinrijke verstoring met een roodbruine gevlekte vulling die over een lengte van ca. 12,64 m geregistreerd werd en ook in het bodemprofiel van werkput 2 voorkwam. S2 is een verstoring met een donkerbruine tot roodgrijze vulling waarin kabels, buizen en beton aanwezig waren. S2 is ca. 8 m lang. De leidingen zijn mogelijk nog in gebruik. Om geen beschadiging van de leidingen te veroorzaken, werd het niveau niet verder verdiept (Figuur 20).



Figuur 20: WP2 S1 (links) en WP3 S2 (rechts): verstoringen

S3 en 5 zijn verstoringen met een donkere grijsbruine gevlekte vulling. Ze bevatten een rioleringsbuis met betonnen afdekking en een inspectieput met putdeksel. De rioleringsbuis is ca. 50 cm breed en het putdeksel heeft een diameter van ca. 75 cm. S4 is een verstoring met een donkere grijsbruine vulling van ca. 45 cm breed. De verstoring bevatte een leiding met betonnen afdekking (Figuur 21).



Figuur 21: WP4 S3 (links) en WP4 S4 (rechts): verstoringen

S6 is een verstoring met een donkere grijsblauwe vulling. Het spoor is ca. 2 m breed. Het heeft dezelfde vulling als de onderste ophogingslaag in het bodemprofiel. S7 is een verstoring met een donkere grijsbruine vulling. Het heeft een breedte van ca. 4,65 m en bevat een elektriciteitskabel (Figuur 22).



Figuur 22: WP2 S6 (links) en WP2 S7 (rechts) Verstoringen

2.4.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - o De archeologische resten bevinden zich op de overgang van de Ap- naar de Bt-horizont, tussen ca. 16 en 166 cm onder het maaiveld.
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
 - o Bij het proefsleuvenonderzoek werd de grondwatertafel niet vastgesteld.
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
 - o Er zijn geen intacte bodems meer aanwezig. Overal is het oorspronkelijke terrein deels afgegraven in functie van het nivelleren ervan. Op verschillende plaatsen werden wel nog de resten van een ploeglaag (Ap horizont) vastgesteld. Daarboven werden ophogingslagen aangebracht. Onder de Ap horizont werden nog de resten van een Bt horizont vastgesteld.
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
 - o In al de werkputten kwamen ophogingslagen voor boven de Ap-horizont en bleek de Ap-horizont plaatselijk afgegraven. Verspreid in de proefsleuven werden ook enkele verstoringen geregistreerd. De aanwezigheid van verstoringen was verwacht, op basis van de gebruiksevolutie van het terrein. De omvang en de spreiding van de vastgestelde verstoringen is beperkt, waardoor we kunnen spreken van een matige tot plaatselijk zelfs een goede bewaring van het bodemarchief.
- Zijn steentijd artefacten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied?
 - o Er werden geen steentijd artefacten aangetroffen binnen het onderzoeksgebied tijdens het onderzoek van fase 1 en 2.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o Er zijn archeologische sporen aanwezig. Het gaat om verstoringen. De verstoringen bevinden zich in het noorden en het zuiden van het terrein. De verstoringen bevatten nagenoeg allemaal kabels of leidingen en dateren uit de nieuwste tijd.

- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - o Er werd geen relevante archeologische vindplaats vastgesteld. Er zijn geen sporen gevonden die te beschouwen zijn als de resten van bewoning of begraving. Alle geregistreerde sporen zijn verstoringen.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
 - o De sporen tekenen zich duidelijk af in het vlak. Ze werden niet gecoupeerd omdat het verstoringen zijn met kabels en leidingen. De omvang en de spreiding van de verstoringen is van die mate dat indien oudere, relevante archeologische sporen aanwezig waren op het terrein, ze tijdens het proefsleuvenonderzoek herkend zouden moeten zijn. Er werden echter geen waardevolle archeologische sporen vastgesteld.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
 - o Er werden geen vondsten aangetroffen, waardoor geen uitspraken kunnen gemaakt worden met betrekking tot de materiële cultuur.
- Wat is de potentiële kennisvermeerdering van een eventuele opgraving?
 - o De potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving is erg gering, gezien de aanwezige sporen verstoringen zijn die dateren uit de nieuwste tijd. Er is geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats.
- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
 - o Gezien de geplande bodemingreep is geen behoud in situ mogelijk. Er zijn echter geen maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen, omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats.
- Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?
 - o Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De vastgestelde sporen omvatten enkel verstoringen. Ze kunnen gedateerd worden in de nieuwste tijd. De bewaringstoestand van het bodemarchief is matig tot goed te noemen, behalve ter hoogte van de vastgestelde verstoringen. De omvang en de spreiding van de vastgestelde verstoringen is beperkt. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende maatregelen nodig geacht.

2.4.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit het bureauonderzoek⁵ kunnen aanvullen en bijstellen. Het is nu duidelijk dat op het terrein enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwste tijd. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein, ter hoogte van de onderzochte zones die betrekking hebben op fase 1 en 2 van het onderzoek (ca. 3637 m²), geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. Hier wordt geen bijkomend archeologisch onderzoek nodig geacht. De zone van fase 3 dient nog verder onderzocht te worden aan de hand van proefsleuven.



Figuur 23: Advieskaart met aanduiding van de zone waar geen bijkomend onderzoek nodig is (groen) en de zone die nog verder onderzocht dient te worden aan de hand van proefsleuven (oranje), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

⁵ Bruggeman *et al.* 2017

3 Samenvatting

Binnen het onderzoeksgebied werden bewonings- en begravingssporen verwacht uit de ijzertijd en de Romeinse tijd. De gunstige landschappelijk ligging van het terrein maakt dat ook rekening gehouden moest worden met mogelijke vondsten uit andere periodes. Tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek ter hoogte van fase 1 en 2 werden enkel archeologische sporen aangetroffen uit de nieuwste tijd. Het gaat om verstoringen. De aanwezige bebouwing en verharding op het terrein bleek een zekere negatieve impact gehad te hebben op het bodemarchief, maar de negatieve impact bleek beperkt in omvang en in spreiding. Het terrein werd in het verleden opgehoogd, wat een gunstige invloed heeft gehad op de bewaring van het bodemarchief.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het onderzochte terrein, ter hoogte van fasen 1 en 2, geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. Daarom zijn geen bijkomende archeologische maatregelen nodig op dit deel van het terrein. Het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van fase 3 dient nog uitgevoerd te worden. De resultaten daarvan worden gerapporteerd in een afzonderlijke nota.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bruggeman, J./N. Reyns/V. Smet, 2017: *Archeologienota Opwijk – Steenweg op Merchtem 137*, (Rapporten All-Archeo bvba 451), Temse.

4.2 Websites

Centrale Archeologische Inventaris (2017)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)
<http://dov.vlaanderen.be>

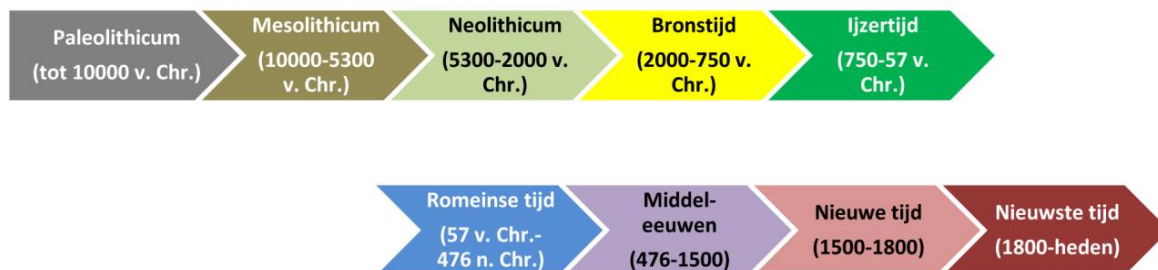
Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)
<http://www.geopunt.be/>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes



5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017K43

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	02/03/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	02/03/2017
4	Bouwplan	Plan bestaande toestand, inclusief afbraakplan	1:1	Digitaal	02/03/2017
5	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	02/03/2017
6	Bouwplan	Ontwerpplan gelijkvloers winkelpand	1:1	Digitaal	02/03/2017
7	Bouwplan	Doorsnede gepland winkelpand	1:1	Digitaal	02/03/2017
	Overzichtskaart	Onderzochte fasen in deze nota	1:1	Digitaal	21/12/2017
	Overzichtskaart	Aanpassingen ten opzichte van voorziene sleuvenplan	1:1	Digitaal	21/12/2017
1	Overzichtskaart	Allesporenkaart	1:1	Digitaal	06/12/2017
2	Overzichtskaart	Situeringsplan	1:1	Digitaal	06/12/2017
3	Overzichtskaart	Detailplan werkputten 1, 2, 4 en 5	1:1	Digitaal	06/12/2017
4	Overzichtskaart	Detailplan werkput 3	1:1	Digitaal	06/12/2017
5	Overzichtskaart	Detailplan werkputten 6, 7, 8 en 9	1:1	Digitaal	06/12/2017
6	Overzichtskaart	Nodige geachte maatregelen	1:1	Digitaal	06/12/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017K43

ID	Type	Werk-put	Sector / vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin / einde	Vervaar diging	Datum
Werkput 3, profiel 2 AB	Profielfoto	3	/	1	PR2	AB	Digitaal	14/11/2017
Werkput 4, profiel 3 AB	Profielfoto	4	/	1	PR3	AB	Digitaal	14/11/2017
Werkput 6, profiel 6 AB	Profielfoto	6	/	1	PR6	AB	Digitaal	21/11/2017
Werkput 8, profiel 8 AB	Profielfoto	8	/	1	PR8	AB	Digitaal	21/11/2017
Werkput 1, profiel 1 AB	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	14/11/2017
WP2 S1 Verstoring	Spoorfoto	2	/	1	S1	/	Digitaal	21/11/2017
WP3 S2 Verstoring	Spoorfoto	3	/	1	S2	/	Digitaal	14/11/2017
WP4 S3 Verstoring	Spoorfoto	4	/	1	S3	/	Digitaal	14/11/2017
WP4 S4 Verstoring	Spoorfoto	4	/	1	S4	/	Digitaal	14/11/2017

ID	Type	Werk-put	Sector / vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin / einde	Vervaardiging	Datum
WP2 S6 Verstoring	Spoorfoto	2	/	1	S6	/	Digitaal	21/11/2017
WP2 S7 Verstoring	Spoorfoto	2	/	1	S7	/	Digitaal	21/11/2017

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017K43

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Profieltekening	WP1 PR1 AB, WP3 PR2 AB, WP4 PR3 AB, WP2 PR4 AB, WP2 PR5 AB, WP6 PR6 AB, WP7 PR7 AB, WP8 PR8 AB, WP9 PR9 AB	1:1	Digitaal	04/12/2017

5.5 Dagrappen

Dagrappen proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017K43

Datum: 14/11/2017

Werkzaamheden: proefsleuvenonderzoek

Interpretaties: In totaal werden er 4 proefsleuven aangelegd, 1 sleuf ter hoogte van het grasveld in het noorden, 1 sleuf ter hoogte van het grasveld in het zuidoosten, en 2 sleuven ter hoogte van de verharding in het noorden. Het archeologische vlak werd aangelegd op de overgang van de A- naar de Bt-horizont. Er werden 2 verstoringen geregistreerd, namelijk een verstoring en een zone met leidingen en kabels. Er werden geen vondsten ingezameld of stalen genomen.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Bénédicte Cleda (veldwerkleider), Jelke Van Buggenhout (assistent-archeoloog)

Datum: 21/11/2017

Werkzaamheden: proefsleuvenonderzoek

Interpretaties: In totaal werden er 5 proefsleuven aangelegd, 1 sleuf ter hoogte van het grasveld in het noorden, en 4 sleuven ter hoogte van de verharding in het westen. Het archeologische vlak werd aangelegd op de overgang van de A- naar de Bt-horizont. Er werden 5 verstoringen geregistreerd, namelijk zones met leidingen en rioleringen. Er werden geen vondsten ingezameld of stalen genomen.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Bénédicte Cleda (veldwerkleider), Jelke Van Buggenhout (assistent-archeoloog)

5.6 Vondstenlijst

Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het proefsleuvenonderzoek (projectcode 2017K43).

5.7 Stalenlijst

Er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek (projectcode 2017K43).

5.8 Sporenlijst

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2017K43

Gebruikte afkortingen:

Afm.: afmetingen

D: Donker

BL: Blauw

BR: Bruin

GR: Grijs

RO: Rood

NST: Nieuwste tijd

Datum	Spoor-nr.	Werk-put	Vlak	Tek./plan	Vorm	Afm. in vlak	Diepte	Aard	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie	Aflijning	Interpretatie	Datering	Spoor-associatie /spoor-relatie
14/11/2017	1	2	1	T1, 1-3, 6	Onregelmatig	12,63 x 3,20 m	/	Gevlekt	RO BR	Leem, Vrij los	Zeer veel brokken BKS	Geen	Duidelijk	Verstoring met puin	NST	/
14/11/2017	2	3	1	1-2, 4, 6	Onregelmatig	7,76 x 3,19 m	/	Gevlekt	D BR RO/GR	Leem, Vrij vast	Kabels, buizen	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST	/
14/11/2017	3	4	1	1-3, 6	Onregelmatig	1,67 x 2,80 m	/	Gevlekt	D GR BR	Leem, Vrij vast	Beton, putdeksel	Geen	/	Verstoring (beton en putdeksel)	NST	/
14/11/2017	4	4	1	1-3, 6	Onregelmatig	2,78 x 0,45 m	/	Gevlekt	D GR BR	Leem, Vrij vast	Beton	Geen	/	Verstoring (beton van leiding)	NST	/
14/11/2017	5	5	1	1-3, 6	Onregelmatig	2,93 x 2,97 m	/	Gevlekt	D DGR GR	Leem, Vrij vast	Beton	Geen	/	Verstoring (beton en putdeksel)	NST	/
21/11/2017	6	2	1	1-3, 6	Onregelmatig	2,01 x 2,98 m	/	Gevlekt	D DGR GR/BL	Leem, Vrij vast	/	Geen	Duidelijk	Verstoring	NST	/
21/11/2017	7	2	1	1-3, 6	Onregelmatig	4,77 x 2,88 m	/	Gevlekt	D DGR BR	Leem, Vrij vast	BKS, MO (puin)	Geen	Duidelijk	Verstoring van elektriciteitskabel	NST	/